

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. по. Конто почт. шл. 143.322. Адреса для телеграм: "Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописи не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячної в краю 450 зод. За границею: В Англії 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 3 шв. фр., Чехо- словаччині 20 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреса 1 зод.</p>	<p>В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	--	---

ОКАЗІЙНА продаж поодиноких пар **САЛЯМАНДРА** Львів, вул. Леґіонів 11.
сезонової обuvi Краків, Фльор'янська 18.

РАДІОН сам пере!

Кожний повинен випробувати ідеальний самоперучий середник.

- Прикмети:**
1. Вистарчать замочити біла і варити його в „Радіоні“ через 30 хвилин.
 2. Не треба терти руками і тому прання „Радіоном“ є найвигідніше.
 3. „Радіон“ надає білому сніжну білину.
 4. „Радіон“ не нищить біла, бо біліть його при помочі кисеня, який витворюється при варенню.

Не має хлорку ні інших шкідливих домішок.

20.000 золотих одержить цей, хто віднайде хлорку у Радіоні.

Безплатно показуватиметься прання Радіоном:

У вівторок для 3. серпня у фірмі	О. Т. Вінклер Сина, Ринок 28.
середа	4. „Людиш Гешовський, вул. Академічна 3.
четвер	5. „Фрід і Штернберг, вул. Паяська 17.
п'ятницю	6. „Адольф Ліхт, пл. Більчеського 12.
суботу	7. „Народна Торговля, Ринок 36.

Виключні продуценти „Сатурнія“ С. А. Варшава.

Представник на Львів: І. Строменгер, Коллонтая 4.

3 польських справ.

3 акції в комісії закордонних справ.
— Сенат приймає поправки сенату. —
Промова пос. Хруцького.

Варшава, 2. серпня.

На основі інформації, які походять з політичних кіл, на прийнятті представників запризначених партій у прем'єра Бартла ворушено справу розв'язання теперішнього союму. Прем'єр заявив, що такою розв'язання союму уважає перші дві зміни, але не виключена можливість розв'язання союму і після вичерпання цієї тадеції.

В суботу відбулося засідання союмо-вої комісії закордонних справ, за якою влася дискусія над експозе міністра закорд. справ Залеського. В дискусії забрав голос пос. Стронський, який від-ісся до експозе прихильно. Після нього говорив пос. Батор (ЗЛН), який ствер-длив, що господарський стан Польщі, очережений в експозе, є найліпшим дока-зом миролюбних тенденцій закордонної політики держави. ЗЛН відноситься за-вжди об'єктивно до закордонної політики кожного уряду, навіть опозиційного. Пос. Незадаковський (ППС) висловив надію, що політика мін. Залеського буде продов-женням політичної програми мін. Скішин-ського. Пос. Домбський (Стр. Хл.) зго-джується також з основними діями експозе.

Наприкінці забрав голос пос. Василь-чук (Український Клуб), який зверну-вляв, що у всіх дотеперішніх експозе говорено все про Жидів, а ніколи про Українців і Білорусинів. Факт, що мін. Залеський постулює таксамо, є доказом, що марш. Піасудський аргентував

федеративної програми, бо ні прем'єр, ні міністр закорд. справ про те не гово-рили.

Дальша дискусія велася в понеділок передпол. По промові пос. Сейди (ЗЛН), Качинського (ХД), Хондзинського (НПР) і Дембського (Паст) і відповіді міністра пришло таку резолюцію: „Комісія ува-жає кінечним, аби мін-ро закорд. справ видало ще перед вересневою сесією Ліги Націй дипломатичну книгу, що містилаб документи в справі місця для Польщі в Раді Ліги. Комісія вважає за кінечне ого-лошування книг дипломатичних доку-ментів“.

Сьогодні приступив союм до полад-иння поправок сенату до законопроєкту про держ. позичку в доларах. Справоз-дання зложил пос. Вирка. Сенат запро-понував уповважити міністра скарбу видати акційний спіл для експлуатації держ. сирникового монополію 20 або 40 скарбових облігацій, що відповідало у-становленому в ст. 2 закону способові уморення. Союм пропонував видати тільки 20 штук. Поправку сенату прийнято.

Описав поладання поправки сенату: 1) до закону про податки від локалів, 2) до карно скарбового закону, 3) до закону про нечесну конкуренцію, 4) до закону про приватні міжнародні і міжлітніцесне право і цілу низку інших.

Пополудні союм приступив до голосу-вання над поправками сенату до закону про зміни конституції і до закону про повновадсти. Принято всі ті зміни консти-туції, на які сенат погодився або не вис-поправок. З чотирьох поправок сенату до закону про повновадсти прийнято три.

Після того пос. Петринський (ЗЛН) пред-ложив відомлення про посольські внесе-ня на розв'язання союму. В дискусії забав

гомос пос. Хруцький (Український Клуб), який заявив, що Україні не зай-маються реченням нових виборів. Тепе-рішній союм вибраний з великим покрия-дженням прав України у 1922 р. Східна Галичина не належала ще тоді правно до польської держави, а потім не скористо-вано дичи з можливості розписання но-вих виборів. Цей союм є гірший від пер-шого під оглядом шовінізму. Український ларід не покладає ніяких надій на май-бутній союм, бо має переконання, що тіль-ки у власній державі знайде позноту на-ціональних прав.

Внесення на розв'язання союму відкинено. Найближче засідання союму відбудеться у вересні. На конвенті сеніорів заявив марш. Ратай, що цей союм існуватиме до осені 1927 р.

Марш. Фош про можливість нової війни.

Лондон, 2. серпня 1926.

„Weekly Pilot“ друкує розмову з мар-шалом Фошом про можливість близької війни. Фош сказав, що не вважаючи на загальне панування мирного настрою, ви-бух війни може наступити кожної хвили-ни. Багато держав дуже інтензивно пра-цює над удосконаленням середників бо-ротьби. Винайдено багато нових тріпін-них газів, які зроблять майбутню війну страшиною від недавньої війни 1914—1918 рр.

40.000 жертв повенні.

Лондон, 2. серпня 1926

„Дейлі Мейл“ подає з Пекіна, що значна частина провінції Гуей стоїть під водою. Нимислено 4000 осіб, які потонули.

В Мексикі кипить.

Париж, 1. серпня 1926.

Прийшли тут вісті з Мексика про забуре-ня і неспокої населення у зв'язку з проти-католицьким ставищенням уряду. Поліція ви-крила заговор католиків проти президента, наслідком чого арештовано 7 жінок і 2 мушри. В суботу 31. п. м. прийшло коло катедр в Мексикі до кривавої сутички. Є кілька осіб убитих і багато ранених. Є та-кож один убитий жандарм.

Смерть Ізраеля Зангаїна.

Лондон, 1. серпня 1926.

Тут помер найвідзначніший жидіський письменник і словістичний діяч Ізраєль Зангаїл в 63 р. життя.

Біржа.

Гроші.

Вчора тенденція незмінно-спокійна. На-стрій середній.

Валюти: амер. долар 9.08—9.19, ка-над. дол. 9.00—9.01, чеська корона 0.26—0.2650, лей 4.33—4.55, франк 0.22—0.225, швейц. франк 1.70—1.75, англ. ф. 43.00—44.00, німецька марка 215.40.

Збіжжя.

Брак муки на покриття щоденного за-потребування викликає тямчасово на біо-жі дуже великий попит на хлібне збіжжя. Тому сприяє непогода останніх днів, як-що викликає песимістичний настрій і злижу-ня на готовий товар. Пазено за червону стандарт. пшеницю 46.00 з, за станд. жито 30.90. На біржі тільки скромні обо-роти з вісом. Тенденція похищо зниз-кова. М'ястий сільний. Овес 26.50—27.50

Мушиш бути мовою!

сталою прикличливою, по випробуванню і пачки цитринових екстрактів АГРУМІНА.

Генеральне представництво на Польщу:
ТІТАНИ, Львів Різняцька 6.
(1247a) 60-75

Перед процесом Шварцбарта.

Спроби пофам'шувати процес проти Шварцбарта. — Адвоката Торре ніхто не тероризує! — Ревізія між Українцями в Парижі.

Париж, 30, липня.

„L'Espresso“ з 28. ч. м. містить доповідь статтю, спрямовану проти французького судництва, зокрема проти слідчого судді Пер-а, який веде доведення таким чином, що старастає за процесу Шварцбарта зробити обвинувачення проти вбитого по звірськи гол. отамана Петлюри. Суддя Пер, оборонець Шварцбарта Торре і його помічник Трік хочуть, щоб акт обвинувачення в такій формі, щоб чинило Шварцбарта можна було уявити за акт націоналістичної помсти. До того ж фабрикується подібні звинувачення, як аде. Гольдштейна, к-рий складає звинувачення про яких 30.000 Жидів, усіх на Україні на приказ, гол. от. Петлюри. Однак Трік — говоривши в статті — не вдається Тріков, а жидівські впливи, що ро-пановилися в судівництві, мусять бути з нього усунені.

Жидівська телеграфічна агенція повідомляє, що вісти деяких жидівських газет про анонімні листи з погрозами на адресу обох Шварцбарта ада. Торре є вигадкою тих газет. Адвоката Торре ніхто не тероризує і він не дістав ніяких листів з погрозами.

Та сама агенція подає, що париська поліція перевела 28. м. м. ревізію в усіх тих нічних прийомах (Париж), в яких збираються і ночують українські робітники-емігранти. Ревізія мала на меті викрити тих двох Українців, що виконали замах на „одного з головних свідків“ у процесі Шварцбарта, Переша Штайна. Слідство з цієї справи окружний комісаріят передав до центральної кримінальної влади, звертаючи увагу, що він підпирав усі можливі заходи для скоплення винуватих замаху. Сам Штайн приходить уже до здоров'я після того, як йому вибили кулю з руки.

Радянська Україна.

Новий випуск фахових робітників освіти. — Режим економі в ділянці народної освіти.

Народний Комісаріят Освіти повідомив усі місцеві державні освітні установи про те, що в цьому році карківський Інститут Народної Освіти (ІНО) випускає 329 студентів з дипломами покінчених студентів.

„Великого Росія“ звітам Петра Великого, не мав слушности.

На тій самій таблиці вичислені всі члени династії Романових, всі великі князі і великі княгині, що від Петра Великого починаючи навідувались до Карлівбаду. А є їх спора пачка. Однак з імператорів один лише Петро В. фігурує в тому списку, щоб-то він один тільки важився вижити у широкий світ. Під кінець XIX. ст. стають ті відвідини все рідшими мабуть з огляду на зріст терористичної діяльності російських революційних партій.

Петро В. завоював собі постійне місце в пам'яті Карловарців. А сталося це тоді, коли він, віднісши під Полтавою побіду над Мазепою і Карлом XII, ринув зі своїми військами над береги Балтики, щоб там поширити й залізними оковами уміщити „вікно в Європу“. То ці побідний Петро, мишкуючи по балтійському побережжю, на території Гамбурга скопив Мазепинського племянника Войнаровського, що даремне хоронився під протекцією англійського короля й німецького цесаря. От тоді з'явився він перед Карловарцями не лише як імператор побідник, але й як камінярський робітник. Такимж ознаками, щоб-то комбінацією і ко-муністичною імператорства“ й „камінярства“ і досі Росія дивує цілий світ.

(Продовження буде.)

дій. З усього числа тих абсолювентів 40 є з літературного відділу, 120 з біологічного, 49 з фізико-математичного, 20 з хемічного і 6 з соціологічного відділу.

Переводячи на всіх ділянках життя режим економі, органи радилади не забули і про ділянку народної освіти. Народний Комісаріят Освіти видав усім підлеглим установам директиву в тій справі. В директиві вимагає він від усіх робітників освіти піднесення трудової дисципліни, своєчасного приходу до праці та виходу з заняття, усунення відпусток та точного виконання планів навчання. Всім установам доручає Наркомос провадити інтензивну боротьбу зі збільшенням вакацій, з відпустками учителів та студентів у часі шкільних занять і зі самовільним скорочуванням навчального року, а тим самим зі скорочуванням числа хвилин навчальних годин. Це збільшує значно кошти навчання та перевагає учнів. Далі доручає Наркомос обмежити до мінімуму переносування робітників освіти з одної місцевості в іншу та поборювати надмірне число т. зв. командировок. Усі наради та з'їзди треба влаштовувати так, щоб було якнайменше засідань, а також необхідно зліквідувати велику частину поштово-телеграфічних витрат. На будуче мають усі освітні установи та школи астановлювати наперед норми зуживання учених приладів і канцелярського знаряддя.

Іо широніму світі.

Міжнародна Рада Амбасадорів приготувала пункти, які перешле Німеччині в справі виконання зобов'язань Версальського договору щодо німецького розбросення. Виконання цих пунктів є необхідною основою вступу Німеччини до Ради Ліги Націй.

В Англії продовжили воєнний стан.

У Мексику на тлі релігійним повстання криваві вуличні заворушення.

Про уступки в Данцигу Польшею на користь Німеччини заговорила французька преса у зв'язку з німецькою позичкою для Польщі. Посередником у цій справі має бути Ліга Націй. Польська преса рішуче заперечує цей звіт.

Югославія та Ірція порозумілись щодо Сальонік; це порозуміння є одною зі заперок утихомирення одного з балканських конфліктів.

З Москви вислали на підмогу англійського страйку вуглекопів нових 470.000 руб. зол.

У Герцеговині, в селі Любені, селяне збунтувались проти жандармерії і прогнали її з села. 50 жандармів убитих і ранених, селян 18 убитих, 40 ранених.

Анархист Масаж Доран виконав замах на Прімо де Ріверу. Він кинув штилетом у Прімо де Ріверу, що їхав замкненням самоходом, одначе нікого не ранив. Виновника замаху арештовано. Прімо де Рівера вернув до Мадриту.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. У вчорашньому числі „Діла“ сконфісковано дві перші резолюції львівського віча в справі амністії для політичних в'язнів і останнє речення в статті п. з. „З великої хмари — матий дош“, в якому говорилось про тактику польського уряду в роздуртій до безконечности „шпигунської афери“. Це 76-а чергова конфіскація „Діла“ в цьому році.

— „Українські Вісти“. Полази в наші руки випадково 6. число „Українських Вістей“, радянського органу, видаваного в Парижі п. Ільком Борнаком. На часописі не зазначено, чи це періодичний, чи неперіодичний орган; денник, тиждень чи місячник. Видається він на гарній білій папері, як-то не має ні один французький денник.

Зате вражає в ньому те, що редакція не подбала за всі черенки української азбуки; „І“ та „є“ там не існують, і тому пишуть „дас“, „іст“, „у“ редакції бракує також людина, яка виправляла би мову; у тім самім числі, яке починається пачкою статтею про „Дерусифікацію України“, наводимо безліч помилкових і дивоважливих у розі „взяти назад свій вихід і Директорії“, „був божевільний на графах“, „х Штейна підійшли“, „преса“, і зайву гиперукраїнізацію „нагані“, „написаний“, „інтелігенція“... „Українські Вісти“ мого-жуть а здинованим обуренням бровами: як ніг Винниченко вислати свою статтю „Небезпечні пастрої“ до „Українського Діла“. Чому-ж ніхто не дивувався іх редакторів І. Борнакові, який два роки дописував постійно до „Діла“, а навіть... друкував свої статті в усіх можливих органах одночасно, дуже мало вражливий на їх суперечливі напруги та ід ольогії?

— Завишка поштової оплати. Про яку деякі польські часописи хибно повідомляли, що обов'язує від 1. серпня, ввійде в життя від 1. вересня.

— Божевільний у сенаті. На останнім засіданні сенату у Варшаві ввійшов на трибуну якийсь добродій Горчинський, який почав промовляти. Він ввійшов туди без перепони і виступив з проектом нових бомб власної конструкції, які жертвував для добра Республіки.

— Отрути і наркотики. З рослуки, що наречений не хотів женитись, Ольга Коваша випала в долину. — Вийняв якусь отруту у самовбивчій намірі Казимір Фелікс, а морфину помічник стрижки Домарадський. — Бувший військовий жандарм Флашецький купував на фальшовані рецепти кокаїну для своєї приятельки Шобель; у цьому брала участь ще інша аматорка наркотиків; вони купили стільки кокаїну, що є підозріння, що її перепродували. — Недільних бійок і авантур було у Львові, як звичайно, з пів копій; майже всі вони спричинені отрутою алькоголю.

— Злочинна хроніка. У селі під Львовом, на Сигніві, найдено трупа Йосифа Клімчака, який недавно вийшов з в'язниці після 7-літньої кари за грабунки і мав намір вертатись до Лодзі. З ним були ще два інші товариші, також відомі з в'язниці, і всі вони в одному товаристві запивались до пізньої ночі. За п'янотою синицями буча і компанія пробувала вдертись на забаву польського „Союзу Стрільців“, куди їх не пустили. Хто і за що убив Клімчака, покищо невідомо.

— Урожай на Україні погіршився. Радянська телеграфічна агенція України повідомляє, що наслідком посухи понизився стан т. зв. інтензивних культур на Україні. Барабоді погіршилися в східній половині України і на півдні. Найгірший з тих культур льон. Горох і вики ушкоджені шкідливками. Пастіни буряки через недостатку вологи перестали рости. Так само цукрові буряки ростуть лихо.

— Забезпечення перед саранчою на Україні. В полудневій частині РСФРР, появилася саранча. Вона робить величезні шкоди, та на українській території її покищо нема. Під загрозою саранчі остає Сталінська округа, що сусідує з Донецьким Краєм, де вона робить великі спустошення. В цій Сталінській окрузі заздалегідь забезпечують себе перед її есентуальним налетом. У тім цілі по всіх районах округи росявлено окремих кінних доглядачів, метою яких є слідкувати виключно за летом саранчи. На випадок її появи доглядачі дають знати про те цілій окрузі. Бороться з саранчою в той спосіб, що будуть окремі загороди, страхати її шумом кри-

ком, стрілами, а побігу палити ночами.

— Країна письменників. Один шведський тиждень розписав конкурс на оповідання довжиною 2500 слів. Редакція одержала 1500 рукописів. Спробував би такий конкурс якийсь наш журнал і побачив би, що не одержав би більш одного тижня оповідань.

— Світова хроніка. У Лондоні помер барон Тух, який у р. 1884 дав першу ідею видавання поштових листів з видами. За це він одержав аж у р. 1910 титул барона. До самої смерті був директором фабрик листівок з видами. Хто міг би подумати, що таку річ, треба було також винайти! — У парижській зоодогічній городі, що містяться серед Бульонського ліса, повстала пожежа. Птахи здебільша згинули від диму. Інші завітали атікати в ліс. — Робітники з Тулі склали на могилі Дюжінського вінок... зі самих революційерів. Гарний смирно! — На Вислі біля Моліна потонула рабелъ підчас бурі; кілька осіб згинуло. — У німецькій Горішній Шлесській поновилися серед селян невідомі медичні недуги. Здоровим людям пухнуть у полі ноги; вони падають знесилені. 300 селян занедужало. Імовірно що недугу розносять комахи. — Фабрикант французької чеколادی Меніс дав пів мільярда франків на поправу державних фінансів. — Трошки був у Берліні інкогніто, щоб піддатися операції. — Англійська преса твердить, що болгарський король таки заручився з італійською князівною Джованною. (Один з часописів зробив випадково дотепну друкарську помилку, написавши: замучився!) — Помер трагічно 34-літній італійський композитор Антоніо Траверза.

Всячина.

Кінець „Нової Трої“. У Нью-Йорку продали „з молотка“ славно майно невідомо ще славного „короля Сагарі“ Жа-а Лебоді за половину вартости. 7 мільонів доларів. Лебоді був слашним бізнесмен спекулянтм і власником цукроварень. Здобувши багато мільонів золотих франків, він задумав здійснити фантастичну мрію: населити пусті простори землі. Спершу гадав це зробити на двох бігунах, відтак вибрав Сагару, яку хотів перетворити в оазу і заснувати там могутню державу. Королем цієї держави, очевидно, мав стати він сам. З таким планом звернувся він до різних урядів і дипломатів, щоб дали йому протекторат. Але скрізь, у Лондоні, Парижі та Нью-Йорку, його вислухали як мрійника та кандидата до дому божевільних. Лебоді рішив перевести свій план аласкии силами. Збудував на Сагарі табір дерев'яних домків і наняв собі підданих, а своє царство назвав „Новою Троєю“. Але Араби напали на його столицю і нищили її. Оплачені ним жовніри боролись слабо і попали в полон. Французький уряд вимішав в що вілну і „Нова Троя“ зліквідувала свою діяльність. Лебоді лишився з королівським титулом і решткою підданих. Решту мільона протрачував на бенкети в найкращих паризьких і льондонських гостиницях. Але й цих не астг протратити, бо його обрав його власна жінка з заздрости. Тепер світ пригадав собі люду імя фантаста, який залишив ще багатомільонову спадщину, продану на ліхтарі.

„По громадянським“.

„Самоборона“ д-ра О. Когута.

Всі наші читачі пригадують собі замітку в „Ділі“ з дати 1. липня 1926 р. про перелік загальних зборів „Пенсійного Інституту“, а в ній згадку про д-ра О. Когута. Так само пам'ятають наші читачі і статтю п. н. „Як це назвати“ в 192 ч. „Діла“ з дати 14. липня п. р. В ній був передрукований майш вином і протокол, який доложили д-р О. Когут у старості в Богородчаніх і власноручно його підписав. А в протоколі було і є отце прекрасне місце: „На підставі теду моїх ознайомлених, повнотч доповідюми до справу дознавчати, утративши о зводініє ієніе ої сатрєтєтєа українського інституту Пенсійного“.

Ми знаємо, що наші читачі не люблять полемік, а тому заздалегідь хочемо їх застерогити, що не будемо полемизувати. Думамо, що ніхто не візьме нас за зає-коли в даному випадку приносилось до зає-заследи „заїзтити“ от „яєга рєлє“ і дамо го-ласо самому д-рові О. Когуту, хоч він цього собі навіть не бажав. Та це робимо не тільки в інтересі д-ра О. Когута, але ще більше в інтересі самої справи, а також тому, щоб наші читачі і прихильники не були в блуді та дали нагоду виробити собі належне поняття про теперіш-

Проти поліційних практик.

Інтерв'ю Українського Клубу.
— Інтерв'ю з м. Млодзінського.

Варшава, 1. серпня.

В петицію, для 30 ж. м. послі Х р. ч. і т. з. з Українського Клубу внесли в сейм інтерв'ю до голови ради міністерів у справі відомих практик поліційної поліції супроти українського населення, а зокрема супроти Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Незалежно від цього текст інтерв'ю передали особисто на руки міністра внутрішніх справ Млодзінського делегації, зложена з посла С. Хруцького, д-ра Володимира Загайкевича з Перемишля.

Делегати надали крім того низку фактів з останніх часів на доказ тісного контакту львівської поліції з бруклінською польською пресою та тенденційного її інформування з метою ширшого наважливі до українського населення. Міністр обізвав вжити в цю справу, висказуючи

Жіночі модні матеріали

Шовки, Полотна
Мужеські сукна

1630

34-7

ФІРМА
РОМАН

ЗУБИК

Б'яла, Галицька 16.

жаль з приводу тих пожалування гідних фактів.

На запит, чи що інтерв'ю стрілецькою всіма іншими інтерв'ю Українського Клубу, які з правили йдуть до коша, міністр Млодзінський заявив, що факти, наведені в ній, він негайно основно перевірить.

(Саму інтерв'ю подамо завтра. — Ред.)

Українська кооперація.

II. Теперішній стан кооперативного будівництва.

З кінцем червня 1926 р. начислює Ревізійний Союз Українських Кооперативів 1172 членів-кооперативів і 115 кооперативів, яких прийняття в члені РСУК наступить по додатнім висліді ревізії. Отже разом 1887 кооперативних одиниць входять в склад українських кооп. організацій краю. Кооперативів, ще не зареєстрованих в суді, а які вже існують, сюди не враховує. Приріст кооперативів від 1. X. 1925 р. по 30. VI. 1926 р. унаслідок чого в червні 201, не беручи на увагу вищевказаних 118 нежиттєдатних кооперативів з 31. XII. 1925 р.

Розміщення кооперативів на українських землях після давньої займанщини є наступнє: 1789 в Галичині, а 98 на Волині, Холмщині, Поліссі і Підляшч.

Мале число кооперативів на землях поза соціальним кордоном пояснюється наступним: 1) відсутність впливу кредитів, уділюваних споживчій кооперації в необмежених кількостях тимчасовим урядом Керенського і Центральною Радою, через що тамтешнє населення не навчилося будувати кооперативів власними силами; 2) важкі політичні умовини в організації кооперативів (поїздки по селах); 3) кооперативне будівництво починається згорі (від ПСК.) без опортів на кооперативах I. ступня. Спроби

Ревізійного Союзу спрямувати кооперативне будівництво на прийнятні галицьких землях шляхи не довело до додатного вислуду з причини відсутності відповідного числа кооперативних робітників. Зріст і сила галицької кооперації мала тому вплив на волинських земель лише в пограничних полосах (Тернопіль на Кременець, а Сокаль і Радехів на повіт Горохів). В осені 1925 р. Ревізійний Союз прийняв одного ревізора — не зважаючи на скупі фонди Товариства — спеціально для обслідування і організації кооперативів на волинських землях, в липні 1926 р. і поробив заходи в напрямі заангажування організатора кооперативів, завданням якого була би організація кооперативів I. ступня по повітах.

Нині маємо: 5 красивих централів (Центросоюз, Народня Торговля, Маслосоюз, Центробанк і Союз для хову і збуту худоби); 31 Повітових Союзів Кооперативів — з того 4 на Волині, 6 новозаснованих і в початках діяльності, а для підльвівської округи (76 кооперативів) торговельну діяльність веде Центросоюз; 1851 кооперативів I. ступня.

Ті кооперативи діляться так: 1586 господарських-споживчих кооперативів, 54 споживчих міських, 130 молочарських, 69 кредитових, 13 інших.

Господарсько-споживчі (сільські) кооперативи враховуємо до окремого типу тому, що вони заслуговують на окрему увагу. Сільські кооперативи — як сказано — призначені до переводження цілого сільсько-господарського життя знизу вгору і навпаки. Зараз переводять вони (за малими винятками) виключно постачання споживчих артикулів першої потреби. Найважливішого завдання (збуту сільсько-господарських продуктів і закупки артикулів потрібних до піднесення рільництва) кооперативи зорганізовані не переводять. Набирається враження, що сільські кооперативи застрягли в своїх крамниках, не маючи ширшого горизонту на будуче. Коли поглянемо на статистику 20 ПСК. за календарний рік 1925, побачимо, що 830 кооперативів, згуртованих в названих ПСК., віддало до розпродажу в кооперативній дорозі всього: 1) збіжжя за 233.678 зл. (коло 75 вагонів), бульби за 7.800 зл. 88.336 кіп яєць, а ПСК. в тім часі доставили артикули для піднесення рільництва у наступуючій кількості: господарських машин за 23.576 зл., штучних погноїв 48 вагонів, опалого дерева 15 вагонів, добірного насіння 1 вагон.

Коли зважимо, що українське населення в 95 проц. є рільничим і що як таке мусить обов'язково збувати рік-річно велику кількість своїх сільсько-господарських продуктів, одержим сумний образ сільсько-господарської кооперації рільників, а цифри подані вище окажуться без значіння. Спроби збуту сільсько-господарських продуктів в зорганізованій спосіб виказує в малих ролях яичарський відділ.

Одна лише організація молочарства і збут молочних перетворів виказує вже додатні здобутки. Кругло 130 молочарень перепродало 164.000 кг. масла в кооперативній дорозі в 1925 р., а 77.000 кг. масла по кінці травня 1926 р. Це цифри,

які промовляють на користь Мельсоу.

Така важна галузь народного господарства, як збут худоби, виказує за 1925 рік 4.905 проданих штук худоби за 394.318 зл. через Красний Союз для хову і збуту худоби.

Про збут інших продуктів як: кочка, городовина, овочі, дріб і інші приходить на цьому місці згадати як про неіснуючий.

Добре поставлений відділ закупки артикулів, помічник в поднесенні видатності і технік рільництва — це передумова конкурентного збуту сільсько-господарських продуктів. Подані вгорі цифри незвично закупки рільничого знаряддя, штучних погноїв і добірного насіння кооперативною дорогою (закупка кооперативною організацією тих артикулів є різном — по відомостям засягненим у компетентних чинників — малий) опраудує знову обставину, чому поодинокі родки сільсько-господарських продуктів (зокрема збіжжя) не можуть конкурувати на збіжжівій біржі зі своєю якістю, ні чистотою, хоч ці продукти вимагають у нас більше праці, ніж інші породи на вищому щаблі культури.

Стан збуту сільсько-господарських продуктів і закупки рільничих артикулів відмінний. Причиною цього (окрім вище наведеної низької рільничої культури) є відсутність зорганізованої помічної кооперативної установи, іменю недостача кредитової кооперації.

Кругло 400 кредитових кооперативів знищені війною. Часи девальюації, а відтак лихварська стопа процентова не дозволяла відновити її. Зараз запотребовання кредиту велике. Поодинокі села, а навіть і райони (в Радехівщині) творять самочинно низку кредитових кооперативів. Намічений зорганізований збут сільсько-господарських продуктів і артикулів, потрібних до піднесення рільництва, ставить конкретні домагання покликани до життя кредитової кооперації.

М. Капуста.

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. I. пов.) за щадничу книжечку ч. 7910.

Світовий живець.

Карлові Вари, в липні 1926.

Карлові Вари, славу купелів місцевість в західній Чехії, відомі нам під німецькою назвою: Карльсбад — не даром називають світовим живець (Weltbad). Справді, тут зіздяться чуду з цілої земної кулі, не лише з усіх європейських країн, але й північної та південної Америки, з Африки (Єгипет, головню з Олександрії і Каїра), з Азії (з Туреччини, англійських Індій і Японії) та з Австралії. Всіх притягають до себе цілющі, теплі, а то й гарячі води Карлових Варів — і то не лише недужих, що втягають в себе животворну силу Матері-Землі, а що найменше вичаровують з себе віру в поворот здоров'я, але й здорових людей, які хіба в цих важких часах хворіють на надмір грошей і бажають дещо облекшити свій портфель в користь чеснотливих Карловарів.

Очевидно, поділ сезонів мешканців Карлових Варів на недужих, що гаяються за втратами здоров'я, і на здорових, що обічкують свої кишені у величавих ресторанах, місцях забави, комфортних магазинах і крамниках, де шини адебішого приморвлені до рівня мільйонів шонайменше в чеській валюті, був би занадто простий, занадто примітивний. Ні! Мешканці двох бігунами є ще безліч вітчизняних, відмінних тонів і піянтів: є поміж карловарськими кураційниками й такі, що шукать здоров'я

а одночасно його витрачують, а є просто чепурні пройдиці, які карловарський терен перетворюють в базу добуття грошей і наживи всіма можливими й неможливими способами й засобами. Поміж десятками сотень бідних, безсилих, шлунковими недугами придалених людей стрінете ще більше пузатих, здорових, живих, що агаяються за принагідними розкошами життя. Особливо мусить вас здивувати поява черствих чепурних джигунів у товаристві молодих ляховатих жінок, що заповнюють величезні каварні Пуппа і сяди та гори Карлових Варів. Що ж? — Weltbad, який належить всьому світові.

Карлові Вари, а радше лічничі прикмети їх теплих і гарячих вод, як це голосять рекламні летючки, відкрив цар Карло IV. Він то, полюючи в диких чеських горах, гнався за оленем, який його завіз до теплового джерела. На пам'ятку цієї незвичайної події на одній з карловарських гір гордо здіймається пам'ятник того мітичного оленя під поетичною назвою „Hirschensprung". Та й не хотів би відібрати теми, ані запозичуватися „Історичними" даними, поданими місцевими урядовими „Істориками" з тав. Kurant-y і тому не познайомлю шан. читачів з розвитком Карлових Варів на протязі останніх п'ятисот літ.

Зрештою, це не входить в обсяг мого зацікавлення. Коли я згадаю про таку могутню історичну величину, як Карло IV, а радше загадний олень, то не тому, щоб цим іменем запонуувати комунебуд. Заслуга Карла IV. чи там того оленя,

що між звірятами також належить до родової аристократії, не лише в тому, що він відкрив лічничі води Карлових Варів, але мабуть більше в тому, що коронований (всє одно: штучною чи природною) короною відкрив зачаткову створення прекрасного відпочинково-лічничого осередку для коронованих голів і взагалі родової аристократії. Починаючи від XV. ст. аж до другої половини XIX. ст. мабуть тільки цісарі, королі, великі князі, герцоги та двірські бувальці і фаворити здебільшого терпіли на шлункові недомогання, бо вони найчастіше відвідували Карлові Вари, про що свідчать численні пам'яткові таблиці і принагідні написи на всіх скелях і верхах карловарських уагір.

Подавати імена всіх тих коронованих і некоронованих голів, що вважали відповідним полишити себе не лише в пливкій пам'яті карловарів, але й відвідувачів цього Weltbad-y, було б занадто важким трудом. Зрештою, на таблицях і скелях Карлових Варів вириті такі імена, які менше відомі історії, а — здається — більше дієспіям інтриг і любовних пригод, які знає хіба перена династична хроніка. Прикро признаватися до ігноранції, а все таки я нічого не знаю н. пр. про Дороту, курляндську княгиню, що внаслідок Карлових Варів в 1791 р. або про вел. кн. Марію Павловну „von Sachsen-Weimar-Eisenach, geb. Grossfürstin von Russland", що любувалася карловарською природою в 1835 р. На „Theresienhöhe" є також пам'ятник Марії Тересі Шарлотти, внучки австр. цісареві Марії Тересі, а нещасної дочки чепво-

ної й одночасно примусово трагічної Марії Антоанети. На всіх доріжках і стежках карловарських уагір стрінетеся з іменем якоїсь герцогині, що тут шукала спочинку від двірської гудні або набирала нових сил до двірської „політики".

Але що найбільше вдарє нашої брата, то це безліч згадок про Петра Великого. І так на „Neue Wiese" на домі „Roter Adler" стрінете двоюмний напис: „Hier wohnte Peter der Grosse. Zdzьсь жаль Петра Великого в 1711 і 1712 гг. На православній церкві від сторони Parkstrasse красується постать того першого, що „розпізнав нашу Україну" з німецьким написом: „Peter der Grosse in Karlsbad 1711—1712". На залізній огороді над річкою Теплею при Sprudelstrasse притвердження таблиця з написом: „На цьому місці до 1895 года стояла дача „Пфау", а в пострійці якого в 1713 году принимал участие Петр Великий, а в качестве каменщика".

Та це ще не все. На „Theresienhöhe" здіймається тендітний пам'ятник з погруддям Петра В. і віршовано присвятою кн. П. Вяземського (з 1853 р.):

„Великий Петр! Твои каждый слезы
Для сердца русского есть памятник сар
(історичний)

И здесь, среди гордых скал
Твой образ незабвенный
Встает из дум твоих, и слез, и во
(1831)

Намь саяты о Тебѣ предана вѣчность
Жизнь русская Тобой еще одарена
И памяти Твоей, Великий Петр, здрі
[Твоя Великая Россия]

І не можна сказати, щоб я Вяземський, пишучи про вісність